

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ
з дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ”
(для бакалаврів, спеціалістів)**

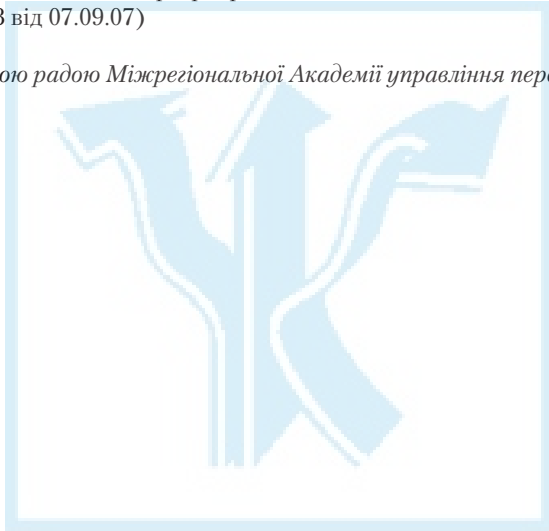
МАУП

Київ 2008

Підготовлено доцентом кафедри фінансів і статистики *Н. І. Коломійченко*

Затверджено на засіданні кафедри фінансів і статистики
(протокол № 3 від 07.09.07)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Коломійченко Н. І. Методичні матеріали щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Фінансовий аналіз” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: МАУП, 2008. – 40 с.

Методичні матеріали містять пояснювальну записку, тематичний план, зміст самостійної роботи з дисципліни “Фінансовий аналіз”, методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів, зміст самостійної роботи та семінарських занять, список літератури і додатки.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2008

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Ефективність функціонування компанії, фірми, підприємства, організації зумовлена вмінням управляти фінансовими та інвестиційними коштами з метою отримання максимальних прибутків якомога швидше, з найменшими ризиками і витратами, з максимальною ефективністю використання.

Досягненню зазначеної мети сприяє вивчення разом з економічним аналізом курсу “Фінансовий аналіз”, який є результатом використання системи знань у галузі економіки, насамперед фінансів, бухгалтерського обліку, фондового та інших фінансових ринків, менеджменту, інвестування, а також інших дисциплін, що допомагають у плануванні бізнесу. Прийняття управлінських рішень пов’язане з прийняттям рішень у трьох основних сферах – виробництві, фінансуванні та інвестуванні й базується на результатах аналізу різноманітної інформації, у тому числі внутрішньої (фінансової та інших форм звітності) та зовнішньої (з фондового ринку тощо). На результатах аналізу минулої діяльності будуються прогнози майбутньої. Тому фінансовий менеджер має бути висококваліфікованим фахівцем, який повинен вміти застосовувати у своїй діяльності знання зі сфери фінансів, банківської справи, бухгалтерського обліку, фінансового та економічного аналізу і планування, реального та фінансового інвестування, законодавчої бази, підприємницької справи. Він повинен бути також аналітиком, володіти прийомами фінансового планування, застосовувати у своїй діяльності сучасні комп’ютерні технології; розумітися на фінансовій інформації, яка використовується для аналізу, методах і прийомах бухгалтерського обліку, а також в основних фінансових інструментах аналізу; вміти реконструювати дії бухгалтера, розраховувати грошові та фондові потоки, формувати фінансовий портфель підприємства, розробляти економічні і фінансові моделі та прогнози діяльності компанії. Водночас фінансовий менеджер повинен у своїй діяльності сприяти розвитку підприємства, не завдавати шкоди його клієнтам, вміти прогнозувати розвиток ринку, виробництва та реалізації товарів і послуг.

Основна мета вивчення курсу “Фінансовий аналіз” – набути навичок аналітичного мислення при прийнятті управлінських рішень і у практичній діяльності.

Метою вивчення дисципліни є оволодіння студентами теорії і набуття практичних навичок фінансового аналізу суб'єктів зовнішньо-економічної діяльності.

Для досягнення цієї мети після вивчення курсу студенти повинні знати:

- основні методи, принципи, інструменти і технологію фінансового аналізу;
- джерела фінансової інформації (її облік, нагромадження тощо) і формують навички її використання у процесі аналізу;
- методи і джерела фінансування компанії, інвестиційних проєктів і поточної діяльності;
- фінансову термінологію;
- законодавчу базу, що забезпечує фінансово-господарську діяльність підприємств;
- новітні базові фінансові теорії.

У результаті вивчення курсу студенти повинні вміти самостійно виконувати фінансові розрахунки на основі фінансового аналізу, розв'язувати фінансові задачі, складати фінансові прогнози, приймати управлінські рішення на основі результатів фінансового аналізу.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН
дисципліни
“ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ”

№ пор.	Назва змістового модуля і теми	Лекції (Л)	Семінарські заняття (СЗ)	Самостійна робота студентів (СРС)
1	2	3	4	5
1	Змістовий модуль I. Теорія фінансового аналізу Сфера прийняття управлінських рішень і мета фінансового аналізу. Оцінка ефективності функціонування компанії (фірми)	2	–	3

1	2	3	4	5
2	Інформаційна база фінансового аналізу	4	2	6
3	Види, методи, прийоми і способи фінансово-економічного аналізу	4	2	14
Змістовий модуль II. Аналіз ефективності роботи підприємства за кінцевими результатами				
4	Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства	4	2	8
5	Аналіз рентабельності	4	2	8
Змістовий модуль III. Аналіз фінансового стану підприємства				
6	Аналіз складу і джерел утворення майна підприємства	2	2	8
7	Аналіз фінансової стійкості. Фінансовий та операційний важелі: поняття, розрахунок і визначення сили дії	4	2	8
8	Аналіз ліквідності та платоспроможності	4	2	8
9	Аналіз потоків грошових коштів і фінансові прогнози	4	2	8
Змістовий модуль IV. Рейтинги у фінансовому аналізі				
10	Комплексний аналіз і рейтингове оцінювання фінансового стану підприємств	2	2	10
Разом годин: 135		36	18	81

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів включає завдання різних типів і рівнів складності. Основними формами самостійної роботи студентів у процесі вивчення дисципліни є:

- робота над конспектами лекцій, планами практичних занять;

- вивчення навчального матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, робота з нормативно-правовими актами;
- робота з каталогами бібліотек з метою пошуку необхідної інформації;
- опрацювання матеріалу за першоджерелами — науковою, спеціальною, інформаційно-довідковою літературою, науковими публікаціями в періодичних виданнях;
- конспектування самостійно вивченого матеріалу, підготовка доповідей, рефератів, написання курсових робіт;
- активна участь у практичних заняттях, колоквиумах, олімпіадах;
- відвідування консультацій;
- відвідування і участь у відповідних гуртках;
- науково-дослідна робота під час проходження практики та ін.

Під час самостійного опрацювання кожної теми та при підготовці до семінарських занять *важливе значення мають лекції*. Вони дають студентам знання в обсязі, необхідному для подальшого самостійного поглибленого вивчення дисципліни, орієнтують у найбільш раціональному напрямі до самостійного опрацювання кожної теми, роз'яснюють найбільш складні поняття та положення. У ході лекції викладач посилається на навчальну, наукову і спеціальну літературу, а також на нормативно-правові джерела. Ведення конспекту лекції дає можливість студенту уважно проаналізувати лекційний матеріал під час подальшого поглибленого вивчення теми та при підготовці до семінарських і практичних занять.

Окремі питання, які розкриті в конспекті лекції в загальному вигляді, та ті, що винесені на самостійне опрацювання, студент повинен опрацювати і засвоїти за рекомендованими підручниками, навчальними посібниками, законодавчо-нормативною та довідково-інформаційною літературою.

Велике значення має участь студента у лекції — відповіді на запитання викладача за пройденим матеріалом, із суміжних дисциплін тощо. Це підтверджує правильність сприйняття матеріалу, додає впевненості студенту, спрощує його подальшу самостійну роботу.

Під час роботи з першоджерелами студент повинен ознайомитися з їх змістом та відібрати необхідний для вивчення матеріал (розділи, підрозділи тощо). При самостійному вивченні матеріалу за підручниками, навчальними посібниками, науковою та спеціальною літературою необхідно аналізувати прочитане, порівнюючи з прослуханою та законспектованою лекцією, робити логічні висновки, відмічати незро-

зумілі положення з метою подальшого їх з'ясування на семінарському чи практичному занятті. Доцільно також виписувати формулювання конкретних положень та визначень інших авторів. Під час роботи з науковою та спеціальною літературою студент може знайти посилання на додаткові джерела, які не зазначені в списку рекомендованої літератури цього навчально-методичного комплексу. Використання таких додаткових джерел для самостійного поглибленого вивчення матеріалу є важливим, а особливо під час підготовки доповідей та рефератів. Не слід також відмовлятися від сучасних можливостей інформаційних технологій — відвідування відповідних сайтів Інтернету дасть змогу студенту ознайомитися з найновішими досягненнями, дає відчуття дотичності до найвищих щаблів науки. Звичайно, це не стосується сайтів, які містять готові курсові та дипломні роботи. Деякі підручники, монографії, усі періодичні видання мають свої адреси в Інтернеті, і це повинно стати напрямом самостійної роботи.

Маючи список літературних джерел, студенту необхідно звернутися до алфавітного каталогу бібліотеки та знайти в ньому каталожну картку з необхідним джерелом і бібліотечним шифром. Якщо ж студент поглиблено вивчає конкретну проблему, готує наукову доповідь, реферат чи курсову роботу і йому не вистачає матеріалу в списку рекомендованої літератури, невідомі реквізити рекомендованих літературних джерел, то необхідно звернутися до систематичного каталогу бібліотеки, в тому числі й до тематичного каталогу публікацій в періодичних виданнях. Бібліотека МАУП надає можливість також працювати з електронними каталогами. Їх перевага в тому, що відповідні підручники і монографії, періодичні видання можна підібрати за ключовими словами.

Індивідуальна робота студентів сприяє поглибленню знань з дисципліни шляхом творчого пошук вивчення запропонованої проблеми. З цією метою рекомендується вдало поєднувати теоретичний і практичний матеріал, підручники і методичні розробки з відповідних дисциплін.

У процесі самостійної та індивідуальної роботи студентам доцільно активно використовувати тестові та розрахункові завдання для самоконтролю набутих знань. За результатами самостійного виконання теоретичних завдань визначається рівень засвоєння студентом основних термінів, принципів, показників, методологічних та методичних основ на яких ґрунтується дисципліна. У самостійних завданнях подано задачі, тести, проблемні питання з урахуванням того, що різні студенти по-різному сприймають різні форми завдань.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ *з дисципліни* **“ФІНАНСОВИЙ АНАЛІЗ”**

Змістовий модуль I. Теоретичні основи фінансового аналізу

Вступ

Тема 1. Сфера прийняття управлінських рішень і мета фінансового аналізу. Оцінка ефективності функціонування компанії (фірми)

Тема 2. Інформаційна база фінансового аналізу

Тема 3. Види, методи, прийоми і способи фінансово-економічного аналізу

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Історичний розвиток фінансового аналізу.

Принципи фінансового аналізу. Зв'язок курсу з іншими економічними дисциплінами.

Зв'язок класів Плану рахунків бухгалтерської звітності з формами фінансової звітності.

Показники статистичної звітності, які використовують у фінансовому аналізі.

Показники управлінського обліку, які використовують у фінансовому аналізі.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми, повторення матеріалу економічного аналізу щодо його методів факторного аналізу, які застосовує також і фінансовий аналіз, розв'язування задач факторного аналізу.

Мета завдання: опанування студентами теорії фінансового аналізу.

Самостійна робота

1. Підготувати міні-есе з проблеми “Історичний розвиток фінансового аналізу”, коротко висвітливши такі школи — емпіричних прагматиків; статистичного фінансового аналізу; мультिवаріантних аналітиків; аналітиків, зайнятих діагностикою банкрутства; учасників фондового ринку.

2. Підготувати реферат на одну із запропонованих тем.

Теми рефератів

- Зв'язок класів Плану рахунків бухгалтерської звітності з формами фінансової звітності.
- Використання статистичної звітності у фінансовому аналізі.
- Використання показників управлінського обліку у фінансово-аналізі.
- Застосування середніх величин та побудова графіків у фінансово-економічному аналізі.
- Застосування рядів динаміки у фінансово-економічному аналізі.
- Балансовий метод фінансово-економічного аналізу і сфера його використання.
- Застосування методу кореляції у фінансово-економічному аналізі.
- Застосування лінійного програмування у фінансово-економічному аналізі.

3. Виконати тестове завдання.

Фінансовий аналіз використовує найрізноманітніші методи дослідження. Серед них не тільки "свої" специфічні методи, а й ті, що застосовуються в інших дисциплінах.

Спробуйте пов'язати назви методів, наведені нижче, з їх визначенням. Для цього необхідно проставити ліворуч від номера відповідну літеру.

Методи фінансового аналізу:

- _____ 1. Індукція
- _____ 2. Дедукція
- _____ 3. Історичний метод
- _____ 4. Логічний метод
- _____ 5. Спостереження
- _____ 6. Моделювання
- _____ 7. Формалізація
- _____ 8. Комплексний підхід
- _____ 9. Системний підхід
- _____ 10. Вимірювання
- _____ 11. Експеримент
- _____ 12. Порівняння
- _____ 13. Абстрагування
- _____ 14. Аналіз

- _____ 15. Синтез
- _____ 16. Метод групування
- _____ 17. Індексний метод
- _____ 18. Визначення структури
- _____ 19. Балансовий метод
- _____ 20. Метод ланцюгових підстановок

Визначення:

А. Сукупність прийомів і закономірностей роздроблення предмета дослідження на його складові.

Б. Сукупність прийомів і закономірностей об'єднання окремих частин предмета або висновків дослідження в одне ціле.

В. Узагальнюючий прийом, який дає загальну характеристику однорідної сукупності.

Г. Процес знаходження числового значення певної величини в певних одиницях вимірювання.

Д. Відображають співвідношення величини одного явища з величиною будь-якого іншого явища або з величиною цього явища, але взятої за інший час або щодо іншого об'єкта.

Е. Сукупність пізнавальних операцій, в результаті яких здійснюється перехід від окремих положень до загальних.

Є. Сукупність пізнавальних операцій, в результаті яких здійснюється перехід від загальних наукових положень про явище до його конкретних проявів і їх деталізації, тобто перехід від загальних положень до окремих.

Ж. Відхід, відмежування від неістотних властивостей, зв'язків, відношень явищ або предметів і одночасне виділення, фіксування однієї або декількох сторін, які цікавлять дослідника.

З. Відтворення історії об'єкта, що вивчається в усій його розмаїтості, з урахуванням усіх випадковостей.

І. Використовується для характеристики частки (питомої ваги) складових частин цілого в їхньому загальному підсумку.

К. Процес пізнання з використанням моделей, тобто таких об'єктів, які копіюють оригінал і є джерелом інформації про нього.

Л. Вивчення об'єктів і процесів шляхом відображення їх змісту і структури з використанням спеціальної символіки.

М. Розгляд об'єкта як цілісного утворення, який складається з багатьох взаємопов'язаних елементів. Загострюється увага на аналізі внутрішніх зв'язків об'єкта.

Н. Дає змогу розкрити взаємозв'язок окремих факторів і вимірювати їхній вплив на той чи інший показник. Умовою для застосування цього прийому є наявність залежності між досліджуваними факторами і розміром результатного показника.

О. Спеціальна зміна плинущих звичайних процесів шляхом створення штучних умов, необхідних для виявлення відповідних якостей.

П. Систематичне цілеспрямоване вивчення об'єкта.

Р. Встановлення подібності і відмінності предметів або явищ.

С. Відтворення складного динамічного явища у формі послідовних, обґрунтованих висновків.

Т. Всебічне вивчення об'єкта у тісній взаємодії з представниками інших професій.

У. Застосовують у тих випадках, якщо кілька однорідних показників пов'язані між собою й за допомогою їхньої рівноваги можна визначити значення одного показника при відомих значеннях інших або перевірити їхній взаємозв'язок.

4. Розв'язати задачі за допомогою певних методів, а саме:

4.1. Розв'язати задачу за допомогою методу ланцюгових підстановок.

Здійснити факторний аналіз, зокрема визначити вплив на валовий прибуток усіх можливих факторів за наведеними даними (виробляється один вид продукції).

Рік	Змінні витрати на одиницю продукції, грн.	Обсяг виробництва, шт.	Постійні витрати, тис. грн.	Ціна одиниці продукції, грн.
Минулий	2,9	19700	1600	4,3
Звітний	1,8	20000	1650	3,7

4.2. Розв'язати задачу за допомогою методу різниць.

Здійснити факторний аналіз, а саме визначити вплив відповідних чинників на обсяг реалізації торговельного підприємства за наведеними даними.

Показник	Обсяг середньоденної реалізації, шт.	Ціна одиниці товару, грн.	Середня кількість днів роботи за рік
План	30	28,0	268
Факт	31	25,0	273

4.3. Розв'язати задачу за допомогою методу групування.

Виконати групування підприємств за ступенем виконання плану реалізації продукції. Кожну групу підприємств охарактеризувати за такими ознаками:

- кількість підприємств;
- обсяг реалізованої продукції за планом та фактично;
- відсоток виконання плану.

Результати дослідження занести до відповідної таблиці, зробити висновки.

Вихідна інформація: дані про обсяги реалізації двадцяти підприємств однієї галузі промисловості наведено в таблиці.

Номер підприємства	Обсяг реалізації, тис. грн.		Номер підприємства	Обсяг реалізації, тис. грн.	
	план	факт		план	факт
1	235	235	11	230	230
2	650	630	12	150	180
3	430	410	13	215	200
4	250	290	14	245	189
5	320	320	15	305	315
6	280	250	16	325	285
7	420	380	17	189	180
8	180	220	18	260	265
9	210	230	19	241	225
10	195	180	20	185	135

4.4. Розв'язати задачу за допомогою індексного методу.

Підприємство спеціалізується на випуску різних видів лінолеуму. Розрахувати вплив усіх можливих факторів на випуск продукції у вартісному виразі. Вихідні дані наведено в таблиці.

Вид продукції	Обсяг випуску продукції, м пог.		Середня відпускна ціна, грн.	
	план	факт	план	факт
Лінолеум "паркет"	1900	2082	50	58
Лінолеум "дитяча кімната"	800	1258	75	75
Лінолеум "фан-тазі"	2000	1820	63	59

Ключові терміни: фінансовий аналіз, фінансова звітність, баланс-нетто, методи і прийоми аналізу, вертикальний і горизонтальний аналіз, трендовий аналіз, відносні величини, середні величини, ряди

динаміки, розрахунок різниць, ланцюгові підстановки, індексний метод, метод групування, балансовий метод, метод кореляції, метод лінійного програмування, метод фінансових коефіцієнтів

Питання для самоконтролю і самоперевірки знань та співбесіди

1. Предмет курсу “Фінансовий аналіз”, його місце в системі економічних наук.
2. Структура курсу.
3. Підходи і принципи фінансового аналізу.
4. Зв'язок курсу з іншими економічними дисциплінами.
5. Поняття фінансового аналізу, його цілі.
6. Зміст і завдання фінансового аналізу.
7. Оцінка ефективності функціонування компанії (фірми) за допомогою фінансового аналізу.
8. Фінансова звітність як інформаційна база для фінансового аналізу.
9. Бухгалтерський баланс як одне з основних джерел оцінки фінансового стану підприємства.
10. Звіт про фінансові результати як одне з основних джерел оцінки фінансового стану підприємства.
11. Складання агрегованого балансу-нетто для різних цілей фінансового аналізу.
12. Звіт про рух грошових коштів як одне з основних джерел оцінки фінансового стану підприємства.
13. Звіт про власний капітал як одне з основних джерел оцінки фінансового стану підприємства.
14. Статистична звітність як джерело оцінки фінансового стану підприємства.
15. Дані управлінського (внутрішньогосподарського) обліку як джерело оцінки фінансового стану підприємства.
16. Методи і загальні прийоми фінансового аналізу.
17. Розрахунок відносних і середніх величин, рядів динаміки у фінансовому аналізі.
18. Використання методу різниць у фінансовому аналізі.
19. Використання ланцюгових підстановок у фінансовому аналізі.
20. Використання індексного методу у фінансовому аналізі.
21. Метод групування фінансово-економічного аналізу.
22. Балансовий метод фінансово-економічного аналізу і сфера його використання.

23. Метод кореляції фінансово-економічного аналізу.
24. Порівняння змін у фінансовій звітності за роками (методи порівняння і вивчення рядів динаміки).
25. Вивчення серії трендів у фінансовому аналізі.
26. Структурний аналіз фінансової звітності.
27. Розрахунок та аналіз фінансових показників і коефіцієнтів.
28. Використання прийомів вертикального та горизонтального аналізу у фінансовому аналізі.

Література [6–20]

Змістовий модуль II. Аналіз ефективності роботи підприємства за кінцевими результатами

Тема 4. Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Тема 5. Аналіз рентабельності

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Аналіз резервів збільшення прибутку. Оцінка втрачених можливостей збільшення прибутку та причини цього.

Фактори, що впливають на розмір чистого прибутку, їх класифікація на внутрішні і зовнішні.

Визначення “порога рентабельності” (точки беззбитковості) і “запасу” фінансової міцності.

Аналіз ефективності роботи підприємства за показниками рентабельності. Види рентабельності.

Питання для поглибленого вивчення

Двофакторна модель рентабельності активів.

Трифакторна модель рентабельності власного капіталу.

П'ятифакторна модель рентабельності власного капіталу.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної і монографічної літератури з проблем теми, виконання запропонованих тестів і задач.

Мета завдання: опанування студентами знань про фінансові результати діяльності підприємств.

Самостійна робота

1. Підготувати реферат на одну із запропонованих тем.

Теми рефератів

- Аналіз резервів збільшення прибутку. Оцінка втрачених можливостей збільшення прибутку та причини цього.
- Фактори, що впливають на розмір чистого прибутку, їх класифікація на внутрішні і зовнішні.
- Визначення “порога рентабельності” (точки беззбитковості) і “запасу” фінансової міцності.
- Двофакторна модель рентабельності активів.
- Трифакторна модель рентабельності власного капіталу.
- П'ятифакторна модель рентабельності власного капіталу.

2. Виконати тестові завдання і задачі.

2.1. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Які витрати виробництва прямо залежать від обсягу виробництва?

- 1) витрати на сировину, матеріали, напівфабрикати;
- 2) адміністративні витрати;
- 3) витрати на збут;
- 4) деякі витрати на збут;
- 5) витрати на утримання та експлуатацію обладнання;
- 6) деякі статті витрат на утримання та експлуатацію обладнання.

2.2. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Показники Звіту про фінансові результати є:

- а) моментними;
- б) за певний період.

2.3. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Які показники безпосередньо впливають на рентабельність виробничих фондів?

- 1) кількість основних робітників;
- 2) їх кваліфікація;
- 3) вартість верстатів, машин, обладнання;
- 4) виручка від реалізації;
- 5) обсяг виробничих площ;
- 6) собівартість продукції.

2.4. Дані про собівартість продукції можна одержати зі Звіту про фінансові результати — це рядки 040 і 280. Але чому суми, показані в них, не рівні між собою?

2.5. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильною відповіді не запропоновано.

Який взаємозв'язок між сумою валового прибутку підприємства та рівнем собівартості одиниці продукції?

- 1) прямий;
- 2) зворотний;
- 3) обернено пропорційний;
- 4) взаємозв'язку немає.

2.6. Відомі такі показники виробничої діяльності багатопрофільного підприємства за рік:

- рентабельність реалізованої продукції — 35 %;
- собівартість реалізованої продукції — 29 млн грн;
- чистий прибуток — 9,62 % виручки від реалізації.

Розрахувати загальну суму активів підприємства, якщо співвідношення виручки та активів становить 85 %.

2.7. Підприємство виробляє велосипеди з ціною реалізації 600 грн за одиницю. Витрати підприємства на виробництво продукції становлять: змінні витрати на одиницю — 470 грн, загальні постійні витрати — 13600 грн. Визначити:

- 1) який обсяг реалізації дасть змогу досягти беззбитковості;
- 2) отримати прибуток 100 тис. грн;
- 3) обсяг прибутку при реалізації 800 велосипедів.

2.8. Пов'язати наведені нижче поняття з їх описом. Для цього поставити ліворуч від номера відповідну літеру.

Опис:

- ___ 1. Чистий дохід від реалізації продукції.
- ___ 2. Валовий прибуток.
- ___ 3. Інший операційний дохід.
- ___ 4. Дохід від участі в капіталі.
- ___ 5. Фінансові доходи.
- ___ 6. Фінансовий результат від операційної діяльності.
- ___ 7. Прибуток від звичайної діяльності.
- ___ 8. Надзвичайний дохід.
- ___ 9. Чистий прибуток.
- ___ 10. Граничний (маржинальний прибуток).

Поняття:

А. Визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), іншого операційного доходу, адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.

Б. Обчислюється шляхом вирахування з виручки від реалізації продукції відповідних податків, зборів, знижок тощо.

В. Розраховується як сума доходів від операційної діяльності підприємства, крім доходу від реалізації продукції.

Г. Визначається як сума доходів від фінансових операцій, таких як дивіденди одержані, відсотки одержані.

Д. Прибуток, що залишається в розпорядженні підприємства після сплати всіх податків, економічних санкцій та відрахувань у благодійні фонди, який підприємство розподіляє та використовує самостійно, без втручання держави.

Е. Розраховується як різниця між чистим доходом від реалізації продукції і собівартістю реалізованої продукції.

Є. Різниця між ціною реалізації та змінними витратами підприємства.

Ж. Невідшкодовані збитки від стихійного лиха, техногенних аварій тощо.

З. Розраховується як алгебраїчна сума прибутку від операційної діяльності, фінансових та інших доходів, фінансових та інших витрат, податків з прибутку.

І. Дохід, отриманий від інвестицій в асоційовані, дочірні або спільні підприємства, облік яких ведеться методом участі в капіталі.

2.9 Визначити обсяг реінвестованого прибутку за такими даними:

- виручка від реалізації — 9850 тис. грн;
- собівартість реалізованої продукції — 4516 тис. грн;
- адміністративні витрати — 328 тис. грн;
- витрати на збут — 153 тис. грн;
- доходи від участі в капіталі — 101 тис. грн;
- відсотки за користування кредитами банків — 48 тис. грн;
- дивіденди за привілейованими акціями — 5 % чистого прибутку;
- дивіденди за звичайними акціями — 25 % прибутку, доступного для розподілу серед власників;
- продукція не є підакцизною;
- використати діючі нормативи податків.

2.10. За наданими балансом і звітом про фінансові результати (див. додатки) визначити знайомі вам показники рентабельності, зробити висновки щодо цього показника.

2.11. Проаналізувати показники звіту про фінансові результати (див. додатки) за допомогою вертикального і горизонтального аналізу, зробити висновки.

Ключові терміни: фінансові результати діяльності підприємства, рентабельність, витрати виробництва, адміністративні витрати, витрати на збут, собівартість продукції, змінні витрати на одиницю, постійні витрати виробництва, точка беззбитковості, дохід від реалізації (виручка), податок на додану вартість, акцизний збір, чистий дохід від реалізації продукції, валовий прибуток, операційна діяльність, дохід від участі в капіталі, фінансові доходи і фінансові витрати, фінансовий результат від операційної діяльності, прибуток від звичайної діяльності, надзвичайні доходи і витрати, чистий прибуток, реінвестований прибуток, двофакторна модель рентабельності активів, трифакторна модель рентабельності власного капіталу, п'ятифакторна модель рентабельності власного капіталу.

Питання для самоконтролю і самоперевірки знань та співбесіди

1. Значення та завдання, об'єкти, джерела інформації та основні етапи аналізу фінансових результатів роботи підприємства.
2. Основні етапи аналізу фінансових результатів роботи підприємства.
3. Аналіз структури операційних витрат за економічними елементами.
4. Аналіз собівартості за калькуляційними статтями витрат.
5. Види прибутку підприємства.
6. Аналіз рівня і динаміки фінансових результатів за даними звітності.
7. Аналіз взаємозв'язку витрат, обсягу діяльності і прибутку.
8. Факторний аналіз прибутку в системі “директ-костинг”.
9. Аналіз формування чистого прибутку.
10. Аналіз резервів збільшення прибутку.
11. Оцінка втрачених можливостей збільшення прибутку та причини цього.

12. Фактори, що впливають на розмір чистого прибутку, їх класифікація на внутрішні і зовнішні.
13. Фінансові показники, які характеризують розподіл чистого прибутку.
14. Показники рентабельності у фінансовому аналізі.
15. Порядок розрахунку та аналізу показників рентабельності, що застосовуються для оцінки господарської діяльності підприємства.
16. Факторний аналіз показників рентабельності.
17. Методика розкриття зростання показників рентабельності.
18. Визначення “порога рентабельності” (точки беззбитковості).
19. Визначення “запасу” фінансової міцності.
20. Фінансово-економічний аналіз ефективності виробництва. Показники, які визначають витрати підприємства.
21. Фінансовий аналіз прибутковості підприємства. Показники, які визначають прибутковість підприємства.

Література [1–3; 5; 8; 15; 17; 20; 21; 25]

Змістовий модуль III. Аналіз фінансового стану підприємства

Тема 6. Аналіз складу і джерел утворення майна підприємства

Тема 7. Аналіз фінансової стійкості. Фінансовий та операційний важелі: поняття, розрахунок і визначення сили дії

Тема 8. Аналіз ліквідності та платоспроможності

Тема 9. Аналіз потоків грошових коштів і фінансові прогнози

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Аналіз якісних зрушень у майновому стані підприємства.

Основні аналітичні показники майнового стану підприємства (активна частина основних засобів, коефіцієнт їх зносу, вибуття тощо).

Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості за обсягом, структурою та строками їх виникнення.

Показники оборотності капіталу та їх вплив на показники рентабельності.

Фінансовий аналіз джерел власних коштів.

Поняття “робочий капітал”: утворення та управління.

Фінансовий аналіз структури кредиторської заборгованості.
Фінансовий аналіз структури активів підприємства.

Питання для поглибленого вивчення

Аналіз доходів від цінних паперів.
Порівняльний аналіз альтернативних інвестиційних проектів.
Аналіз ризику та ефективності управління портфелем фінансових інвестицій.
Методи прогнозування можливого банкрутства.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми.

Мета завдання: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок щодо проведення аналізу фінансового стану підприємства.

Самостійна робота

1. Підготувати реферат на одну із запропонованих тем.

Теми рефератів

- Вплив інфляції на прийняття рішень фінансового характеру.
- Аналіз фінансового стану окремих галузей.
- Складання агрегованого балансу для визначення фінансової стійкості.
- Робочий капітал як міра ліквідності.
- Аналіз потоків грошових коштів. Звіт про рух грошових коштів як джерело фінансового аналізу.
- Показники оборотності капіталу та їх вплив на показники рентабельності.
- Аналіз доходів від цінних паперів.
- Порівняльний аналіз альтернативних інвестиційних проектів.
- Аналіз ризику та ефективності управління портфелем фінансових інвестицій.

2. Виконати тестові завдання і задачі:

2.1. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильну або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Прискорення оборотності оборотних засобів призводить до:

1) залучення оборотних засобів у господарський оборот;

- 2) погіршення фінансового стану підприємства;
- 3) вивільнення оборотних засобів з господарського обороту.

2.2. Пов'язати групи активів та групи пасиву балансу, наведених нижче, з їх характеристикою та проставити ліворуч від номера відповідну літеру.

Групи активу балансу:

- ___ 1. Високоліквідні.
- ___ 2. Швидколіквідні.
- ___ 3. Повільноліквідні.
- ___ 4. Важколіквідні.

Групи пасиву балансу:

- ___ 5. Найбільш термінові.
- ___ 6. Короткострокові.
- ___ 7. Довгострокові.
- ___ 8. Постійні.

Характеристика:

- А.** Кредиторська заборгованість.
- Б.** Короткострокові зобов'язання.
- В.** Довгострокові зобов'язання.
- Г.** Матеріальні цінності.
- Д.** Власний капітал.
- Е.** Дебіторська заборгованість.
- Є.** Необоротні активи.
- Ж.** Грошові кошти.

2.3. Розташувати наведені активи за ступенем ліквідності (номерами проставити від найбільш ліквідних до найменш ліквідних):

- 1) кошти на поточному рахунку;
- 2) виробничі запаси;
- 3) готова продукція;
- 4) основні засоби;
- 5) дебіторська заборгованість;
- 6) нематеріальні активи;
- 7) цінні папери;
- 8) готівка в касі;
- 9) довгострокові фінансові інвестиції;
- 10) незавершене будівництво.

2.4. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Відомості, що наводяться в пасиві балансу підприємства, показують:

- 1) звітки надійшли кошти, кому за них заборгувало підприємство;
- 2) які зміни відбулися в структурі власного і позикового капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових позик;
- 3) вкладення капіталу, що перебуває в розпорядженні підприємства, у конкретне майно і матеріальні цінності; залишки вільної готівки;
- 4) розміщення капіталу, що перебуває в розпорядженні підприємства.

2.5. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Відомості, що наводяться в активі балансу підприємства, показують:

- 1) звітки надійшли кошти, кому за них заборгувало підприємство;
- 2) які зміни відбулися в структурі власного і позикового капіталу, скільки залучено в оборот підприємства довгострокових і короткострокових позик;
- 3) вкладення капіталу, що перебуває в розпорядженні підприємства, у конкретне майно і матеріальні цінності; залишки вільної готівки;
- 4) розміщення капіталу, що перебуває в розпорядженні підприємства.

2.6. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Звітна форма балансу в Україні побудована:

- 1) в порядку збільшення ліквідності засобів;
- 2) в порядку зменшення ліквідності засобів;
- 3) без закономірності.

2.7. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Позитивною зміною коефіцієнта маневреності капіталу є:

- 1) його збільшення;

- 2) його зменшення;
- 3) коефіцієнт маневреності має певні межі.

2.8. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Термін “валюта балансу” означає:

- 1) суму коштів в іноземній валюті на поточному рахунку підприємства;
- 2) підсумок активу (пасиву) балансу;
- 3) суму коштів на поточному рахунку підприємства.

2.9. Назвіть статті балансу, суми яких не входять до підсумку певних розділів і активу.

2.10. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Сума нагромадженої амортизації основних засобів за рік за балансом визначається так:

- 1) їх первісна вартість мінус їх залишкова вартість;
- 2) їх первісна вартість на кінець року мінус їх первісна вартість на початок року;
- 3) їх знос на кінець року мінус їх знос на початок року;
- 4) їх залишкова вартість на кінець року мінус їх залишкова вартість на початок року.

2.11. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Показники балансу є:

- 1) моментними;
- 2) за певний період.

2.12. Вважається, що коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) повинен бути $> 0,5$. Арифметично він не може бути > 1 . Пояснить, чому, за деякими джерелами, для цього фінансового індикатора найкращими межами є $0,8 > K_{\text{авт}} > 0,5$.

2.13. Пов'язати стан управління виробничим підприємством, види якого наведені нижче, з їхньою характеристикою. Для цього необхідно проставити ліворуч від номера виду стану відповідну букву.

Стан управління виробничим підприємством

- _____ 1. Позитивний.
- _____ 2. Допустимий.
- _____ 3. Кризовий.

А. Чистий рух грошових коштів у результаті операційної діяльності має додатне значення, в результаті інвестиційної і фінансової діяльності — від'ємне.

Б. Чистий рух грошових коштів у результаті інвестиційної і фінансової діяльності має додатне значення, в результаті операційної — від'ємне.

В. Чистий рух грошових коштів у результаті операційної і фінансової діяльності має додатне значення, в результаті інвестиційної — від'ємне.

2.14. Фінансовому аналітику дозволили ознайомитися з динамікою лише трьох показників роботи невідомого підприємства. Як ви гадаєте, які показники він вибере для аналізу з наведеного списку?

- 1) коефіцієнт абсолютної ліквідності;
- 2) коефіцієнт змінності роботи обладнання;
- 3) річний обсяг чистого прибутку;
- 4) продуктивність праці основних робітників;
- 5) рентабельність капіталу (активів) за чистим прибутком;
- 6) річний обсяг собівартості продукції;
- 7) коефіцієнт фінансової незалежності (автономії);
- 8) коефіцієнт фінансової залежності.

2.15. Серед наведених нижче відповідей на запитання вибрати правильні або вказати власний варіант, якщо правильної відповіді не запропоновано.

Власні оборотні кошти підприємства:

- 1) підсумок другого розділу пасиву балансу;
- 2) вартість запасів підприємства — сировини, матеріалів, напівфабрикатів;
- 3) оборотні активи мінус короткострокові зобов'язання;
- 4) власний капітал плюс довгострокові зобов'язання мінус необоротні активи.

2.16. Під час набору наведеної таблиці допущено помилки. Упорядкувати графи 2 і 3 так, щоб методика розрахунку і оптимальний рівень відповідали коефіцієнтам фінансової стійкості.

Коефіцієнт фінансової стійкості	Методика розрахунку	Оптимальний рівень
Коефіцієнт ресурсовіддачі	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Валюта балансу}}$	> 1,9
Коефіцієнт незалежності (концентрації власного капіталу)	$\frac{\text{Чистий дохід}}{\text{Середня валюта балансу}}$	Від 0,5 до 0,8
Коефіцієнт фінансової залежності	$\frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}$	> 2
Коефіцієнт фінансової стійкості	$\frac{\text{Валюта балансу}}{\text{Власний капітал}}$	>0,6

2.17. Під час набору наведеної таблиці допущено помилки. Упорядкувати графи 2 і 3 так, щоб методика розрахунку і оптимальний рівень відповідали коефіцієнту фінансової стійкості.

Коефіцієнт фінансової стійкості	Методика розрахунку	Оптимальний рівень
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Необоротні активи}}$	< 0,5
Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	$\frac{\text{Власні оборотні засоби}}{\text{Власний капітал}}$	> 0,3
Коефіцієнт співвідношення мобільних до мобілізованих коштів	$\frac{\text{Зобов'язання}}{\text{Валюта балансу}}$	0,5–1

2.18. На основі наведених даних виконайте моніторинг фінансового плану шляхом заповнення платіжного календаря, зробіть відповідні висновки.

№ пор.	Показник	Кошти за місяцями, тис. грн.					
		1	2	3	4	5	6
1	2	3	4	5	6	7	8
1	Надходження коштів	1480	1465	1430	1450	1450	1480
2	Витрачання коштів	1450	1470	1450	1420	1460	1490
3	Сальдо за період	?	?	?	?	?	?
4	Початкове сальдо	20	?	?	?	?	?
5	Кінцеве сальдо	?	?	?	?	?	?
6	Мінімально допустиме сальдо	30	30	30	30	30	30

1	2	3	4	5	6	7	8
7	Максимально допустиме сальдо	50	50	50	50	50	50
8	Надлишок коштів	?	?	?	?	?	?
9	Нестача коштів	?	?	?	?	?	?
10	Вільні кошти	?	?	?	?	?	?

2.19. 15 лютого минулого року засновниками отримано свідоцтво про державну реєстрацію ВАТ “Порон” із статутним фондом 1500 тис. грн. Прийнято рішення про випуск 30 тис. шт. простих іменних акцій номінальною вартістю 50 грн кожна. З 1 березня того ж року була оголошена відкрита підписка на акції, і в оплату підписки на акції упродовж місяця надійшли такі активи:

- основні засоби – 350 тис. грн;
- об’єкти незавершеного будівництва – 589 тис. грн;
- нематеріальні активи – 100 тис. грн;
- виробничі запаси – 52 тис. грн;
- грошові кошти в національній валюті – 75 тис. грн;
- грошові кошти в дол. США – 110 тис. грн (у перерахунку).

На 1 квітня частина статутного капіталу залишилася неоплаченою. Скласти спрощений баланс ВАТ “Порон” на 1 квітня, проаналізувати його.

2.20. Визначити ступінь виробничого ризику за даними трьох підприємств. Вони виробляють одну й ту саму продукцію за ціною 800 грн за одиницю. Питомі змінні витрати:

- для підприємства А – 300 грн;
- В – 250 грн;
- С – 200 грн.

Відповідно сума постійних витрат:

- для підприємства А – 1000 тис. грн;
- В – 1250 тис. грн;
- С – 1500 тис. грн.

Обсяг виробництва продукції – 3000 шт. Аналіз зробити за допомогою розрахунку коефіцієнта виробничого лівериджу за умови однакового збільшення для всіх підприємств випуску продукції до 3600 шт.

2.21. За допомогою коефіцієнта фінансового лівериджу проаналізувати ступінь фінансового ризику для двох підприємств. Загальна сума капіталу однакова – по 1500 тис. грн, але у першого позиковий

капітал становить 700 тис. грн, у другого — 800 тис. грн, валовий прибуток однаковий — 150 тис. грн. Плата за кредит — 11 %. Розрахунки виконати за умови відхилення валового прибутку на 5 %.

2.22. За яким показником можна проаналізувати роботу трьох підприємств на предмет найбільшого ризику їх діяльності? Розрахувати цей показник для кожного підприємства за наведеними даними, зробити висновки.

Рік	Підприємство А		Підприємство Б		Підприємство В	
	Чистий прибуток, грн.	Валовий прибуток, грн.	Чистий прибуток, грн.	Валовий прибуток, грн.	Чистий прибуток, грн.	Валовий прибуток, грн.
Минулий	45876	60123	14890	21960	34128	40760
Звітний	52757	66135	15635	23058	40954	45651

2.23. Зробити аналіз фінансового стану підприємства за наведеними формами звітності (див. додатки), зробити висновки.

Ключові терміни: фінансовий стан підприємства, джерела формування майна (коштів) підприємства, майновий стан підприємства, фінансова стійкість, власні оборотні кошти, операційний (виробничий) ліверидж (важіль), фінансовий ліверидж (важіль), ділова активність підприємства, кредитоспроможність, ліквідність, платоспроможність, поточні активи, зобов'язання підприємства, дебіторська і кредиторська заборгованість, потоки грошових коштів.

Питання для самоконтролю і самоперевірки знань та співбесіди

1. Показники порівняльного аналітичного балансу і методика їх розрахунку.
2. Фінансовий аналіз структури активів підприємства. Основні показники, які визначають структуру активів підприємства.
3. Загальна оцінка фінансово-майнового стану підприємства.
4. Аналіз якісних зрушень у майновому стані підприємства.
5. Основні аналітичні показники майнового стану підприємства (активна частина основних засобів, коефіцієнт їх зносу, вибуття тощо).
6. Аналіз джерел формування майна (коштів) підприємства.
7. Поняття “структура капіталу” компанії, її значення для управління.

8. Поняття фінансової стійкості.
9. Фінансова стійкість за критерієм стабільності джерел покриття запасів.
10. Визначення забезпечення підприємства власними оборотними коштами.
11. Чотири типи фінансової стійкості — абсолютна, нормальна, нестійкий (передкризовий) та кризовий фінансовий стан.
12. Складання агрегованого балансу для визначення фінансової стійкості.
13. Фінансові коефіцієнти, що характеризують фінансову стійкість, — маневреності, покриття запасів, незалежності тощо.
14. Фінансовий аналіз джерел власних коштів. Основні показники, які розраховують за цим аналізом, і сфера їх використання.
15. Методика визначення й аналізу рівня операційного (виробничого) лівериджу (важеля).
16. Методика визначення й аналізу рівня фінансового лівериджу (важеля).
17. Аналіз ділової активності підприємства.
18. Роль і значення показників оборотності оборотних коштів.
19. Кредитоспроможність, ліквідність та платоспроможність: їх поняття та співвідношення.
20. Робочий капітал як міра ліквідності. Поточні активи та зобов'язання.
21. Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості за обсягом, структурою та строками їх виникнення.
22. Фінансовий аналіз дебіторської заборгованості. Показники, які розраховують і аналізують за цим аналізом.
23. Фінансовий аналіз кредиторської заборгованості. Показники і коефіцієнти, які розраховують і аналізують за цим аналізом.
24. Показники ліквідності: методи обчислення, оптимальні значення.
25. Відмінності між ліквідністю балансу та ліквідністю активів.
26. Складання агрегованого балансу для визначення ліквідності.
27. Поняття “коефіцієнт поточної ліквідності”. Його розрахунок і використання у фінансовому аналізі.
28. Поняття “коефіцієнт проміжної (швидкої) ліквідності”. Його розрахунок і використання у фінансовому аналізі.
29. Поняття “коефіцієнт абсолютної ліквідності”. Його розрахунок і використання у фінансовому аналізі.

30. Джерела фінансування діяльності компанії і фактори, які впливають на їх вибір.
31. Поняття “грошовий потік”: утворення і управління.
32. Моделі потоків грошових коштів.
33. Короткострокові прогнози грошових коштів.
34. Значення оцінок обсягів продажів.
35. Аналіз потоків грошових коштів.

Література [2; 4; 6–9; 15–20; 25]

Змістовий модуль IV. Рейтинги у фінансовому аналізі

Тема 10. Комплексний аналіз і рейтингове оцінювання фінансового стану підприємств

Зміст матеріалу для самостійного опрацювання

Навести приклад рейтингового оцінювання підприємств (банків, організацій, фірм, закладів тощо), який відрізняється від поданого на лекції.

Індивідуальне завдання

Тип завдання: опрацювання навчально-методичної, монографічної, періодичної та інформаційно-довідкової літератури з проблем теми.

Мета завдання: ознайомлення студентів з новітніми розробками рейтингового оцінювання.

Самостійна робота

Підготувати за цією темою реферат.

Ключові терміни: рейтинг, еталонний показник, матриця, стандартизування показників, вагові коефіцієнти, ранжирування підприємств.

Питання для самоконтролю і самоперевірки знань та співбесіди

1. Завдання і вимоги до рейтингового оцінювання.
2. Етапи рейтингового оцінювання.
3. Збирання та обробка інформації для рейтингового оцінювання.
4. Вибір показників рейтингу, визначення еталонного показника в рейтинговому оцінюванні.
5. Розрахунок підсумкового рейтингового показника, ранжирування підприємств за рейтингом.

Література [15]

ЗМІСТ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Сфера прийняття управлінських рішень і мета фінансового аналізу

Семінарське заняття за темою.

Література [9; 12–20]

Інформаційна база фінансового аналізу

Семінарське заняття за темою.

Література [6–8; 10]

Види, методи, прийоми і способи фінансово-економічного аналізу

Розрахунок відносних і середніх величин, ряди динаміки, побудова графіків, розрахунок різниць, ланцюгові підстановки, індексний метод, метод групування, балансовий метод.

Література [11–16]

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства

Аналіз структури операційних витрат за економічними елементами і аналіз собівартості за калькуляційними статтями витрат на основі Звіту про фінансові результати.

Аналіз рівня і динаміки фінансових результатів за даними звітності.

Факторний аналіз прибутку в системі “директ-костинг”.

Аналіз резервів збільшення прибутку.

Література [1–3; 5; 8; 15; 17; 20; 21; 25]

Аналіз рентабельності

Розрахунок та аналіз показників рентабельності.

Факторний аналіз показників рентабельності, методика розкриття їх збільшення.

Визначення “порога рентабельності” (точки беззбитковості) і “запасу” фінансової міцності.

Література [8; 15; 17; 20; 21; 25]

Аналіз складу і джерел утворення майна підприємства

Розрахунок і аналіз показників порівняльного аналітичного балансу.

Аналіз якісних зрушень у майновому стані підприємства.

Розрахунок основних аналітичних показників майнового стану підприємства (активної частини основних засобів, коефіцієнта їх зносу, вибуття тощо).

Аналіз джерел формування майна (коштів) підприємства.

Література [8; 9; 15–18; 25]

Аналіз фінансової стійкості

Визначення забезпечення підприємства власними оборотними коштами.

Визначення чотирьох типів фінансової стійкості — абсолютної, нормальної, нестійкого (передкризового) та кризового фінансового стану. Складання агрегованого балансу для визначення фінансової стійкості.

Розрахунок фінансових коефіцієнтів, що характеризують фінансову стійкість — маневреності, покриття запасів, незалежності тощо.

Визначення й аналіз рівня операційного (виробничого) лівериджу (важеля).

Визначення й аналіз рівня фінансового лівериджу (важеля).

Аналіз ділової активності підприємства.

Література [8; 9; 15–18; 25]

Аналіз ліквідності та платоспроможності

Розрахунок робочого капіталу як міри ліквідності.

Аналіз дебіторської і кредиторської заборгованості за обсягом, структурою та строками їх виникнення.

Розрахунок і аналіз показників ліквідності.

Складання агрегованого балансу для визначення ліквідності.

Література [9; 10–20; 23; 25]

Аналіз потоків грошових коштів і фінансові прогнози

Аналіз звіту про рух грошових коштів. Визначення моделі потоків грошових коштів.

Аналіз потоків грошових коштів.

Література [1; 2; 4; 6–8; 13; 15; 17; 19; 20]

Комплексний аналіз і рейтингове оцінювання фінансового стану підприємств

Визначення рейтингу фінансового стану підприємств.

Література [15]

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Закон України “Про цінні папери та фондову біржу” // Відомості Верховної Ради України. — 1991. — № 38.
2. Закон України “Про інвестиційну діяльність” від 18.09.91.
3. Закон України “Про банкрутство” // Відомості Верховної Ради України. — 1992. — № 31.
4. Закон України “Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні” від 30.10.96.
5. Закон України “Про внесення змін до Закону України “Про оподаткування прибутку підприємства”” // Уряд. кур’єр. — 1997. — № 105–106.
6. Закон України “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність” від 16.07.2000.
7. Положення про порядок здійснення аналізу фінансового стану підприємств, що підлягають приватизації: Затв. указом Міністерства фінансів України та Фонду державного майна України від 26.01.01 № 49/12 Г.
8. *Стандарти бухгалтерського обліку України.*
9. *Фінансово-економічний аналіз: Підручник / П. Ю. Буряк, М. В. Рymar, М. Т. Бець та ін. — К.: Професіонал, 2004.*
10. *Основи фінансового аналізу: Навч. посіб. / Я. І. Єлейко, О. М. Кандибка, М. Л. Лапішко, Т. С. Смoвженко. — Львів: Львівськ. банківськ. ін-т НБУ, 2000.*
11. *Бандурка А. М. Финансово-экономический анализ: Учебник / А. М. Бандурка, И. М. Червяков, О. В. Посылкина. — Х.: Ун-т внутр. дел, 1999.*
12. *Бочаров В. В. Финансовый анализ. — СПб.: Питер, 2003.*
13. *Бочаров В. В. Комплексный финансовый анализ. — СПб.: Питер, 2005.*
14. *Вахрин П. И. Финансовый анализ в коммерческих и некоммерческих организациях: Учеб. пособие. — М.: Маркетинг, 2001.*

15. *Ізмайлова К. В.* Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: МАУП, 2000.
16. *Ковалев В. В.* Финансовый анализ: методы и процедуры. — М.: Финансы и статистика, 2001.
17. *Кононенко О.* Анализ финансовой отчетности. — Х.: Фактор, 2002.
18. *Коробов М. Я.* Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: Навч. посіб. — 3-тє вид., перероб. і допов. — К.: Знання, 2002.
19. *Крамаренко Г. О.* Фінансовий аналіз і планування: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2003.
20. *Кужельний М. В., Калюга Є. В., Калюга О. В.* Контроль фінансової звітності та правильності її складання. — К.: Ельга Ніка-Центр, 2001.
21. *Мец В. О.* Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: Навч. посіб. — К.: Вища шк., 2003.
22. *Шеремет А. Д.* Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: Міленіум, 2003.
23. *Шеремет А. Д.* Фінансовий аналіз: Навч. посіб. — К.: Кондор, 2005.
24. *Шеремет А. Д.* Методика финансового анализа: Учеб. и практ. пособие / А. Д. Шеремет, Р. С. Сайфулин, Е. В. Негашев — 3-е изд., перераб. и доп. — М.: ИНФРА-М, 2001.
25. *Шиян Д. В.* Фінансовий аналіз: Навч. посіб. / Д. В. Шиян, Н. І. Строченко. — К.: А.С.К., 2003.

Додаткова

26. *Господарський кодекс України від 16.01.03 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18–22.*
27. *Закон України “Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом” від 30.06.99.*
28. *Грідчина М. В.* Управління фінансами акціонерних товариств. — К.: А.С.К., 2005.
29. *Філіна Г. І.* Фінансова діяльність суб'єктів господарювання: Навч. посіб. — К.: ЦУЛ, 2007.

ДОДАТКИ

БАЛАНС

на " _____ " _____ 200_р.

Форма № 1

Код за ДКУД

АКТИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи:			
залишкова вартість	010	1,9	2,5
первісна вартість	011	1,9	3,2
знос	012	–	0,7
Незавершене будівництво	020	50,0	70,3
Основні засоби:			
залишкова вартість	030	2616,3	2709,6
первісна вартість	031	4509,3	4814,7
знос	032	(1893,0)	(2105,1)
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	040	–	–
інші фінансові інвестиції	045	24,2	33,7
Довгострокова дебіторська заборгованість	050	–	–
Відстрочені податкові активи	060	–	–
Інші необоротні активи	070	–	–
Всього за розділом I	080	2692,4	2816,1
II. Оборотні активи			
Запаси:			
виробничі запаси	100	1630,7	1538,6
тварини на вирощуванні та відгодівлі	110	–	–
незавершене виробництво	120	266,5	382,4
готова продукція	130	167,3	344,5
товари	140	–	14,2
Векселі одержані	150	–	–
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:			
чиста реалізаційна вартість	160	150,2	143,2
первісна вартість	161	190,5	213,8
резерв сумнівних боргів	162	(40,3)	(70,6)

1	2	3	4
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
з бюджетом	170	4,0	–
за виданими авансами	180	–	6,3
з нарахованих доходів	190	–	–
із внутрішніх розрахунків	200	–	–
Інша поточна дебіторська заборгованість	210	8,3	5,1
Поточні фінансові інвестиції	220	10,3	10,3
Грошові кошти та їх еквіваленти:			
в національній валюті	230	125,8	138,7
в іноземній валюті	240	41,9	12,8
Інші оборотні активи	250	35,3	69,5
Всього за розділом II	260	2440,3	2665,6
III. Витрати майбутніх періодів	270	–	5,7
Баланс	280	5132,7	5487,4

ПАСИВ	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
I. Власний капітал			
Статутний капітал	300	2785,0	3006,9
Пайовий капітал	310	–	–
Додатково вкладений капітал	320	–	–
Інший додатковий капітал	330	268,3	347,8
Резервний капітал	340	34,7	34,7
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	350	–	25,0
Неоплачений капітал	360	(–)	(–)
Вилучений капітал	370	(–)	(–)
Всього за розділом I	380	3088,0	3414,4
II. Забезпечення наступних витрат і платежів			
Забезпечення виплат персоналу	400	42,0	136,7
Інші забезпечення	410	57,5	37,2
Страхові резерви	415	–	–
Частка перестраховиків у страхових резервах	416	–	–
Цільове фінансування	420	–	–
Всього за розділом II	430	99,5	173,9

1	2	3	4
III. Довгострокові зобов'язання			
Довгострокові кредити банків	440	519,6	540,2
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	450	40,7	20,3
Відстрочені податкові зобов'язання	460	25,5	20,8
Інші довгострокові зобов'язання	470	–	–
Всього за розділом III	480	585,8	581,3
IV. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	500	985,0	846,0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	510	48,9	50,3
Векселі видані	520	–	18,0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	530	190,7	163,6
Поточні зобов'язання за розрахунками:			
з одержаних авансів	540	110,0	182,7
з бюджетом	550	–	–
з позабюджетних платежів	560	–	–
зі страхування	570	–	36,9
з оплати праці	580	13,2	12,4
з учасниками	590	–	–
із внутрішніх розрахунків	600	–	–
Інші поточні зобов'язання	610	11,6	7,9
Всього за розділом IV	620	1359,4	1317,8
V. Доходи майбутніх періодів	630	–	–
Баланс	640	5132,7	5487,4

Керівник / _____ /

Головний бухгалтер / _____ /

ЗВІТ ПРО ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ
за 200_рік

Форма № 2

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

СТАТТЯ	Код рядка	За звітний період	За поперед- ний період
1	2	3	4
Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	010	3606,0	3009,0
Податок на додану вартість	015	(601,0)	(501,5)
Акцизний збір	020	(–)	(–)
	025	(–)	(–)
Інші вирахування з доходу	030	()	()
Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	035	3005,0	2507,5
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	040	(2288,2)	(2035,3)
Валовий:			
прибуток	050	716,8	472,2
збиток	055	(–)	(–)
Інші операційні доходи	060		
Адміністративні витрати	070	(100,5)	(90,6)
Витрати на збут	080	(58,9)	(50,8)
Інші операційні витрати	090	(46,5)	(41,3)
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	510,9	289,5
збиток	105	(–)	(–)
Дохід від участі в капіталі	110	–	–
Інші фінансові доходи	120	2,5	6,0
Інші доходи	130		
Фінансові витрати	140	(80,0)	(75,6)
Втрати від участі в капіталі	150	(–)	(–)
Інші витрати	160	(–)	(–)

1	2	3	4
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	433,4	219,9
збиток	175	(-)	(-)
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	(108,4)	(55,0)
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	325,0	164,9
збиток	195	(-)	(-)
Надзвичайні:			
доходи	200		
витрати	205	(-)	(-)
Податки з надзвичайного прибутку	210		
Чистий:			
прибуток	220	325,0	164,9
збиток	225	(-)	(-)

II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

СТАТТЯ	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Матеріальні витрати	230	1282,5	1164,5
Витрати на оплату праці	240	581,0	470,3
Відрахування на соціальні заходи	250	215,0	174,0
Амортизація	260	212,8	198,4
Інші операційні витрати	270	202,8	210,8
Разом	280	2494,1	2218,0

III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

СТАТТЯ	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	300		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310		

1	2	3	4
Чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	320		
Скоригований чистий прибуток, що припадає на одну просту акцію	330		
Дивіденди на одну просту акцію	340		

Керівник / _____ /

Головний бухгалтер / _____ /

ЗМІСТ

Пояснювальна записка.....	3
Тематичний план дисципліни “Фінансовий аналіз”	4
Методичні рекомендації щодо самостійної роботи студентів.....	5
Зміст самостійної роботи з дисципліни “Фінансовий аналіз”	8
Зміст семінарських занять.....	30
Список літератури.....	32
Додатки.....	34

Відповідальний за випуск	<i>А. Д. Вегеренко</i>
Редактор	<i>М. В. Дроздецька</i>
Комп’ютерне верстання	<i>О. А. Залужна</i>

МАУП

Зам. № ВКЦ-3463

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП